

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань фінансів, податкової та митної політики

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-28-07, факс: 255-25-91

До реєстр. № 6051
від 14.09.2021

ВИСНОВОК

на проект Закону України про внесення змін до Митного кодексу України щодо адміністративної відповідальності громадян за порушення митних правил, внесений народним депутатом України Гетманцевим Д.О. та іншими народними депутатами України (реєстр. №6051 від 14.09.2021)

11 листопада 2021 року
протокол №82

Комітет на своєму засіданні 11 листопада 2021 року (протокол №82) розглянув проект Закону України про внесення змін до Митного кодексу України щодо адміністративної відповідальності громадян за порушення митних правил, внесений народним депутатом України Гетманцевим Д.О. та іншими народними депутатами (реєстр. №6051 від 14.09.2021).

У пояснювальній записці до законопроекту зазначено, що цей проект розроблено з метою приведення положень статті 471 Митного кодексу України у відповідність із Рішенням Конституційного Суду України від 21.07.2021 № 3-р(П)/2021 у справі № 3-261/2019(5915/19) за конституційною скаргою Одінцової О.А. щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень абзацу другого статті 471 Митного кодексу України та врегулювання питання притягнення до адміністративної відповідальності громадян за порушення встановленого Митним кодексом України та іншими актами законодавства України порядку переміщення товарів через митний кордон України.

Крім того, проектом розширюється перелік митних режимів, у які можуть бути поміщені товари, транспортні засоби – безпосередні предмети порушення митних правил під час припинення справи про порушення митних правил шляхом компромісу.

Проектом Закону пропонується викласти у новій редакції статтю 471 та внести зміни до статей 366, 472, 511, 521 Митного кодексу України, згідно з якими передбачається:

1) встановити, що початок проходження (проїзду транспортними засобами особистого користування) громадянином каналом, позначеним символами зеленого кольору («зелений коридор»), є декларуванням шляхом вчинення дій цим громадянином про те, що переміщувані ним через митний кордон України товари не підлягають письмовому декларуванню, оподаткуванню митними платежами, не підпадають під встановлені законодавством заборони та/або обмеження щодо ввезення на митну територію України або вивезення за межі цієї території;

2) привести положення статті 471 Митного кодексу України у відповідність із Рішенням Конституційного Суду України від 21.07.2021 №3-р(П)/2021, шляхом встановлення адміністративної відповідальності за недекларування товарів, які переміщуються громадянами через митний кордон України. При цьому, авторами пропонується передбачити накладення лише штрафу на осіб, які притягуються до відповідальності за недекларування валютних цінностей або товарів (крім обмежених та/або заборонених до переміщення через митний кордон України), та штрафу і альтернативної конфіскації - на осіб, які притягуються до відповідальності за недекларування товарів обмежених та/або заборонених до переміщення через митний кордон України;

3) встановити можливість в разі укладення мирової угоди між особою, що притягується до адміністративної відповідальності, та митним органом відповідно до статті 521 Митного кодексу України поміщення товарів - безпосередніх предметів порушення митних правил у митні режими імпорту або експорту з обов'язковим дотриманням заходів тарифного та нетарифного регулювання, в тому числі сплатою належних митних платежів, та за умови внесення до державного бюджету коштів в розмірі, що дорівнює сумі штрафу, передбаченого санкцією відповідної статті, із застосуванням коефіцієнту 1,3.

Головне науково - експертне управління у своєму експертному висновку від 21.10.2021 висловило зауваження стосовно окремих положень законопроекту. Зокрема, ГНЕУ зазначає, що хоча встановлення розміру штрафу у відсотках від суми вартості товару і відповідає принципу індивідуалізації адміністративних стягнень, проте для визначення вартості товару необхідне залучення спеціаліста або проведення експертизи, що безпідставно затягуватиме процес. Крім того, ГНЕУ вважає, що положення примітки до статті 471 Кодексу (в редакції законопроекту) повинні бути узгоджені з положеннями чинної редакції статті 257 Митного кодексу України.

Комітет з питань бюджету у своєму висновку від 04.11.2021 прийняв рішення, що законопроект матиме опосередкований вплив на показники бюджету (може призвести до збільшення доходів державного бюджету від митних платежів залежно від практики застосування даної законодавчої ініціативи).

Міністерство фінансів України у своєму експертному висновку від 11.10.2021 до законопроекту, підготовленому на виконання доручення Кабінету Міністрів України, в цілому підтримало законопроект, зазначивши, що оцінити вартісну величину впливу його реалізації на показники бюджетів не є можливим з огляду на неможливість спрогнозувати кількість мирових угод, що укладатимуться за процедурою компромісу у справах про порушення митних правил, а також вартість товарів – предметів таких угод.

Крім того, до Комітету надійшло звернення Держмитслужби від 24.09.2021 з пропозицією встановити відповідальність за недекларування товарів, що підпадають під встановлені законом заборони щодо їх переміщення через митний кордон, у вигляді безальтернативної конфіскації таких товарів, з огляду на те, що їх специфіка та небезпечні характеристики створюють загрозу для громадського порядку, здоров'я і життя, прав і свобод людини і громадянина, довкілля, економічної безпеки держави, державних або суспільних інтересів.

Одночасно з цим, під час опрацювання законопроекту Комітетом були отримані правові позиції стосовно проекту Закону реєстр. № 6051 від Верховного Суду, Львівського апеляційного суду, Київського апеляційного суду та Одеського апеляційного суду.

Опрацювавши законопроект, народні депутати – члени Комітету підтримують позицію авторів законопроекту щодо необхідності приведення положень статті 471 Митного кодексу України у відповідність із Рішенням Конституційного Суду України від 21.07.2021 № 3-р(П)/2021 у справі № 3-261/2019(5915/19) та вважають за необхідне акцентувати увагу на такому.

1. Комітет вважає слушною пропозицію авторів законопроекту відокремити в окремий склад порушення митних правил недекларування громадянами товарів, що переміщуються ними через митний кордон України (ст. 471), від недекларування товарів, що переміщуються через митний кордон України підприємствами (юридичними особами та фізичними особами – підприємцями) (ст. 472), адміністративній відповідальності за вчинення якого підлягатимуть посадові особи таких підприємств.

2. Положення статті 471 Митного кодексу України (в редакції законопроекту) відповідають положенням статті 257 цього Кодексу, оскільки згідно з приміткою до статті 471 Митного кодексу України (в редакції законопроекту) **недекларуванням** у цій статті вважається **незаявлення** громадянином за встановленою формою точних та достовірних відомостей, перелік яких визначений цим Кодексом, про товари, які

переміщуються (пересилаються) таким громадянином через митний кордон України (у тому числі при проходженні (проїзді) ним каналом, позначеним символами зеленого кольору («зелений коридор»)). При цьому, вичерпний перелік відомостей про товари, необхідних для здійснення їх митного контролю та оформлення визначений саме у статті 257 та статті 335 Митного кодексу України.

3. В частині зауважень щодо можливого затягування провадження у справі про порушення митних правил у зв'язку з необхідністю визначення вартості товарів – безпосередніх предметів правопорушення для визначення розміру штрафу за статтею 471 Митного кодексу України (в редакції законопроекту), вбачається, що нова редакція цієї статті Кодексу не змінює існуючого правового механізму провадження у справах про порушення митних правил та не покладає на митні органи додаткових обов'язків. Вартість товарів, які переміщуються через митний кордон України громадянами, впливає на визначення бази їх оподаткування та вибір форми декларування, а отже має бути обов'язково визначена і для кваліфікації правопорушень за чинними редакціями статей 471, 472 Митного кодексу України. При цьому, передача повноважень на розгляд справ стосовно недекларування валютних цінностей або інших товарів (крім обмежених та/або заборонених), що переміщуються через митний кордон України громадянами, саме посадовим особам митних органів буде сприяти зменшенню строків провадження у цій категорії спорів, зниженню навантаження на судові органи та, відповідно, зменшенню витрат з Державного бюджету на супроводження таких справ.

4. Розглядаючи питання щодо необхідності застосування безальтернативної конфіскації за недекларування громадянами товарів, заборонених до переміщення через митний кордон України, членами Комітету було враховано наступне:

1) перелік товарів, заборонених до переміщення через митний кордон України громадянами, не є тотожним переліку товарів, вилучених з обігу на території України (як приклад, можна навести товари протиепідемічного призначення, такі як маски, респіратори, рукавички медичні нестерильні, деревину паливну у вигляді колод, полін, хмизу, гілок тощо, які заборонені до вивезення (пересилання) громадянами за межі митної території України згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 28.05.2012 № 468, але не вилучені з обігу), а отже в деяких випадках застосування конфіскації таких товарів може становити надмірну шкоду для прав і свобод особи від зазначеного адміністративного стягнення та порушувати принцип справедливого балансу між вимогами публічних інтересів та захистом права власності особи;

2) виходячи з положень частини третьої статті 471 та примітки до цієї статті (в редакції законопроекту), а також чинної редакції положень статей 196, 238, 256 Митного кодексу України вбачається, що у випадку здійснення громадянином декларування за встановленою формою відомостей про товари,

які ним переміщуються через митний кордон України та які підпадають під встановлені законодавством заборони щодо переміщення через митний кордон України, така особа взагалі не підлягатиме притягненню до адміністративної відповідальності, а стосовно таких товарів посадові особи митного органу повинні тільки прийняти рішення про відмову в їх пропуску на митну територію України (без вилучення);

Крім того, членами Комітету враховано позицію судових органів. Зокрема, Верховний Суд зазначає, що під час застосування стягнення у виді конфіскації товарів, переміщення яких через митний кордон України заборонено законодавством України, - безпосередніх предметів зазначеного правопорушення, повинні враховуватися їх походження та характеристики, а саме: чи можливе їх законне переміщення через митний кордон України та за яких умов; джерело походження безпосереднього предмета правопорушення; причини, які призвели до порушення порядку проходження митного контролю; мета переміщення порушником предмета через митний кордон України; наявність завданої державі шкоди. Разом із тим, якщо предметом такого адміністративного правопорушення є товар, що не становить загрози для охоронюваних законом інтересів, а джерело його походження і призначення не є незаконними, то передбачена в Митному кодексі безальтернативна конфіскація в такому разі може стати для особи надмірним і непропорційним заходом.

На необґрунтованість необхідності визначення законодавцем безальтернативного характеру конфіскації заборонених до переміщення громадянами через митний кордон України товарів у випадках вчинення особою порушення митних правил, пов'язаного з їх недекларуванням, вказують також Київський та Одеський апеляційні суди.

Зокрема, Київський апеляційний суд звертає увагу на той факт, що в Кримінальному кодексі України навіть тоді, коли конфіскацію майна встановлено поряд із найсуворішим основним покаранням – позбавленням волі, то таке додаткове обов'язкове покарання є дискрецією суду відповідно до приписів статті 69 Кримінального кодексу України, крім того, лише у 38 статтях із 393 Особливої частини Кримінального кодексу України санкції передбачають додаткове покарання у виді безальтернативної конфіскації майна. При цьому, вказані санкції передбачені за тяжкі та особливо тяжкі злочини, об'єктом посягання яких є найбільш охоронювані суспільні відносини.

Виходячи з викладеного, члени Комітету дійшли згоди, що саме встановлення санкції у вигляді альтернативної конфіскації за недекларування громадянами товарів, що підпадають під встановлені законодавством заборони та/або обмеження щодо переміщення їх через митний кордон України, дозволить суду враховувати вину особи, обставини справи та

забезпечити дотримання принципу пропорційності між інтересами особи та суспільства під час розгляду справи судом та накладенні такого стягнення.

5) Комітет погоджується із зауваженнями ГНЕУ до змісту підпункту а) пункту 2 частини другої статті 521 Митного кодексу України (в редакції законопроекту), де слово «товари...» є безумовно зайвим. В той же час, члени Комітету вважають, що цей недолік може бути виправлений під час техніко-юридичного опрацювання тексту прийнятого закону.

З огляду на вищезазначене та керуючись положеннями частини третьої статті 93, частини четвертої статті 102, статті 108, частини другої статті 114 Регламенту Верховної Ради України, **Комітет вирішив:**

рекомендувати Верховній Раді України проект Закону України про внесення змін до Митного кодексу України щодо адміністративної відповідальності громадян за порушення митних правил, внесений народним депутатом України Гетманцевим Д.О. та іншими народними депутатами (реєстр. № 6051 від 14.09.2021) **включити до порядку денного шостої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання, та за наслідками розгляду в першому читанні прийняти його за основу та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками.**

Співдоповідачем від Комітету під час розгляду законопроекту на пленарному засіданні Верховної Ради України визначити Сову О.Г. – голову підкомітету з питань митної справи Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики.

Голова Комітету

Д.О. Гетманцев

ЕАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Гетманцев Данило Олександрович
Сертифікат: 58E2D9E7F900307B04000000440A3100AB198F00
Дійсний до: 25.01.2023 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
№ 04-32/03-2021/350338 від 12.11.2021

707353